

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка
Луганський інститут післядипломної педагогічної освіти
Луганська обласна організація Української спілки краєзнавців
Луганське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка
Луганський відділ Українського Географічного товариства
Газета „Краєзнавство. Географія. Туризм”

Регіональні географічні дослідження України та суміжних територій

Присвячена 70-річчю утворення кафедри географії Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка

27 – 29 листопада 2006 року

Луганськ – 2006

УДК 913.001.5 (477)

ББК 65.049 (4Укр)

Р 32

Рецензенти:

Жадан О. І. – кандидат географічних наук, завідувач відділу координації діяльності навчальних закладів Управління освіти Луганської обласної державної адміністрації;

Кошелева Г. Б. – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу оплати праці та соціального забезпечення населення НДІ соціально-трудових відносин Мінпраці України

Р 32 **Регіональні географічні дослідження України та суверенних територій:** Збірник наукових праць / Відп. ред. Ю. О. Кисельова. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 220 с.

Редакційна колегія:

доктор геогр. наук П. Г. Шищенко, доктор геогр. наук Г. І. Данилюк,
доктор геогр. наук А. І. Доценко, кандидат геогр. наук, доктор геогр. наук Л. І. Зеленська, доктор геогр. наук Ж. М. Матвіїшина, доктор геогр. наук О. О. Кисельова, кандидат геогр. наук Ю. О. Кисельова

Збірник присвячено актуальним проблемам регіональної природничо-наукових та суспільствознавчих географічних досліджень України та територій суміжних областей Російської Федерації. У збірнику знайшли висвітлення деякі питання теоретичної географії.

Тексти подаються мовою оригіналу
та в редакції авторів

УДК 913.001.5

ББК 65.049

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луганського національного педагогічного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 24.11.2006 р.)*

© Колектив авторів

© Альма-матер, 2006

ЗМІСТ

I. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

<i>Арабаджі О.С., Барабоха Н.М., Рубан М.М.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА ОСТРОВА ХОРТИЦЯ.....	3
<i>Базильський К.В.</i> АКТИВИЗАЦІЯ ОПОЛЗНЕВИХ ПРОЦЕСІВ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	4
<i>Белоусова Н.В.</i> МЕРЕЖА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	7
<i>Брылев В.А., Мелихова Е.В.</i> ПРОИСХОЖДЕНИЕ ВОЛГО-ДОНСКОГО ВОДОРАЗДЕЛА.....	8
<i>Буруль Т.Н.</i> КОМПЛЕКСНОЕ ЗОНИРОВАНИЕ ТЕРРИТОРИИ ВОЛГОГРАДСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ ПО СТЕПЕНИ АНТРОПОГЕННОЙ НАГРУЗКИ.....	11
<i>Вершилова С.О.</i> ІСТОРІЯ ПОГЛЯДІВ НА ПРОБЛЕМУ ФІЗИКО – ГЕОГРАФІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОРІЧЧЯ.....	13
<i>Ворова В.П.</i> РЕГІОНАЛЬНІ ПРИКЛАДНІ ЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В РАМКАХ РОБОТИ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	14
<i>Гавриленко О.П.</i> ТЕХНОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНИ І СУЧАСНА МЕДИКО-ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ.....	16
<i>Галкина Л.И., Чузунов Е.В., Чузунова Г.Е.</i> К ПРОБЛЕМЕ ОПТИМИЗАЦИИ СОЦИОПРИРОДНОЙ СИСТЕМЫ ДОНБАССА.....	18
<i>Денисюк Г.И.</i> ГЕОГРАФ І ХУДОЖНЯ ГЕОГРАФІЯ.....	19
<i>Жерлицын С.А.</i> О НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ РЕКРЕАЦИОННОЙ ИЗБИРАТЕЛЬНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	20
<i>Жилік А.В.</i> ТЕРИКОНИ – СПЕЦИФІЧНІ ОБ'ЄКТИ АНТРОПОГЕННОЇ ГЕОМОРФОЛОГІЇ.....	23
<i>Жилік Д.В.</i> ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КАМ'ЯНОВУГІЛЬНИХ ВІДКЛАДІВ ГОЛУБІВСЬКОЇ УЛОГОВИНИ.....	25
<i>Затолокина Н.М.</i> ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ КАК ПРОЦЕСС РЕСУРСООБЕСПЕЧЕНИЯ ЦЕННЫМИ ПОЧВАМИ БЕЛГОРОДСКОГО РАЙОНА БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	26
<i>Иванов Е.А., Ковальчук І.П.</i> ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІДХОДІВ ГІРНИЧОПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ ЯК ЕНЕРГЕТИЧНОГО РЕСУРСУ.....	27
<i>Иванов Е.А., Лобанська Н.І.</i> МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ ПРОСІДАННЯ І ЗАТОПЛЕННЯ В МЕЖАХ ЛЬВІВСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КАМ'ЯНОВУГІЛЬНОГО БАСЕЙНУ.....	29
✓ <i>Каплун І.Г., Чеболда І.Ю.</i> РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОДІЛЬСЬКИХ ТОВТР.....	32
✓ <i>Кисельова О.О.</i> ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	33
✓ <i>Ключко Л.В., Вовк О.В., Немець О.К.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	35
<i>Козина О.В.</i> ПОГОДНО-КЛИМАТИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ВОЛГОГРАДА В ПОСЛЕДНЕЕ ДЕСЯТИЛЕТИЕ.....	37
<i>Кокус В.В.</i> ВНЕСОК ОКРУЖНИХ КРАЄЗНАВЧИХ ТОВАРИСТВ У РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В 20-Х РОКАХ ХХ СТ.....	39
<i>Колтун О.В., Мусійовська Н.В.</i> АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА БІФУРКАЦІЮ РІК У ПЕРЕДКАРПАТТІ.....	41
<i>Корнус А.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛАНДШАФТНОЇ СТРУКТУРИ БАСЕЙНУ РІЧКИ СУЛИ.....	42
<i>Королева И.С., Петип А.Н.</i> СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РАЗВИТИЯ РЕКРЕАЦИИ И ТУРИЗМА В БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	44
<i>Короткий Д.В., Болдырев А.В.</i> ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ (на примере села Каменка).....	46
<i>Матвійшина Ж.М.</i> ҐРУНТ ЯК ІСТОРІЧНЕ УТВОРЕННЯ.....	47
<i>Матвійшина Ж.М., Пархоменко О.Г., Куштан Д.П.</i> ПЕДОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДНІЖЖЯ ЗАМКОВОЇ ГОРИ ДАВНЬОГО ЧИГИРИНА.....	49
<i>Петренко О.М., Чехній В.М.</i> ТРАНСКОРДОННІ ЛАНДШАФТНІ СКЛАДОВІ ЕКОМЕРЕЖІ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	54
✓ <i>Питуляк М.В., Питуляк М.Р.</i> РЕКРЕАЦІЙНЕ ПРИРОДОКОРИ-СТУВАННЯ В ЛАНДШАФТАХ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.....	55
<i>Пряхин С.И., Серёгина Н.М.</i> ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ДОБЫЧИ МИНЕРАЛЬНО-СТРОИТЕЛЬНОГО СЫРЬЯ В ПРЕДЕЛАХ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	57
<i>Рябинина Н.О., Холоденко А.В.</i> МОНИТОРИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ГЕОСИСТЕМ МАЛОЙ ИЗЛУЧИНЫ ДОНА.....	58
<i>Селезнёва А.В.</i> ЭКОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭРОЗИОННОГО РЕЛЬЕФА ВОЛГОГРАДСКОГО ПОВОЛЖЬЯ.....	60
<i>Склярова О.А.</i> О НЕОБХОДИМОСТИ ОХРАНЫ ПАМЯТНИКОВ ПРИРОДЫ.....	62

<i>Скоб О.В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛУГАНСЬКА.....	62
<i>Смаль І.В.</i> МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІССІ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	64
<i>Сорокіна Г.О.</i> ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	67
<i>Холявчук Д.І.</i> ГЕОМОРФОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КЛІМАТОГЕНЕЗУ КАНЬЙОННОЇ ДОЛИНИ ДНІСТРА.....	68
<i>Царик Л.П., Царик П.Л.</i> НЕВИСНАЖЛИВЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	70
<i>Чеболда І.Ю., Каплун І.Г.</i> ОСНОВНІ ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	72
<i>Ширшов А.Ф.</i> СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ДОРОЖНЫХ ЛАНДШАФТОВ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	75
<i>Шовкун Т.М.</i> ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ І СТАН ДОВКІЛЛЯ (на прикладі Чернігівської області).....	76
<i>Янковська Л.В.</i> КРИТЕРІЇ ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ.....	79

II. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Аляев В.А., Аляева О.Е.</i> ІСТОРИКО – ГЕОГРАФІЧЕСКИЙ АНАЛІЗ ФОРМИРОВАНИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО КОМПЛЕКСА ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ В XX ВЕКЕ.....	82
<i>Атаян О.П.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ В НАЧАЛЕ XXI ВЕКА.....	83
<i>Афанасьев О.С.</i> ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІСЬКОЇ МЕРЕЖІ РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКА.....	85
<i>Афоніна О.О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНО-СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗСЕЛЕННЯ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	87
<i>Барановський М.О.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИДІЛЕННЯ ДЕПРЕСИВНИХ АГРАРНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	89
<i>Бацманова Л.С., Скороход Н.Н.</i> ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОЛОГІЮ ЛУГАНЩИНИ В ПРОЦЕСЕ ФОРМИРОВАНИЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА.....	89
<i>Брыльов В.А., Ширшов А.Ф.</i> ФОРМИРОВАНИЕ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА ПОСЛЕДНИЕ 100 ЛЕТ. ГРАНИЦЫ, АДМИНИСТРАТИВНОЕ УСТРОЙСТВО.....	91
<i>Ванда І.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИДІЛЕННЯ ДЕПРЕСИВНИХ РЕПОНІВ В УКРАЇНІ.....	93
<i>Височин М.Ю.</i> МІЖДЕРЖАВНА МІГРАЦІЯ В ЗАГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	95
<i>Влах М.Р.</i> НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	98
<i>Гавриленко С.Н., Шевцова В.И.</i> РЕСУРСОСБЕРЕЖЕНИЕ КАК ПУТЬ ПОВЫШЕНИЯ РЕСУРСООБЕСПЕЧЕННОСТИ ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ.....	100
<i>Гребіник Т.О., Фетисова Н.М.</i> ДИНАМІЧНІ ТА СТРУКТУРНІ ЗМІНИ СУСПІЛЬНО – ТЕРИТОРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ КРАСНОДОНСЬКОГО РАЙОНУ.....	102
<i>Гринюк Т.А., Мозговий А.А.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ.....	103
<i>Гудзеляк І.І.</i> ДЕМОІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТА ЛЬВОВА.....	105
<i>Денисенко О.О.</i> МІСЦЕ І РОЛЬ СТОЛИЧНОГО МІСТА У ГОСПОДАРСЬКОМУ КОМПЛЕКСІ КРАЇНИ.....	107
<i>Деточенко Л.В.</i> АГРОТУРИЗМ – КАК КАТАЛИЗАТОР ХОЗЯЙСТВЕННОГО РОЗВИТКИ СЕЛЬСКИХ ПОСЕЛЕНИЙ (на прикладі Волгоградской області РФ).....	108
<i>Доценко А.І.</i> СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗСЕЛЕННЯ У ВИСОКОУРБАНІЗОВАНОМУ РЕГІОНІ (на прикладі Луганської області).....	110
<i>Єфименко В.І.</i> ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ТА ГЕОГРАФІЯ.....	112
<i>Жилік А.В.</i> ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ЗАЙНЯТІСТЬ НА ПРИКЛАДІ МІСТА КІРОВСЬКА.....	113
<i>Заволока Ю.Ю.</i> ПРАЦЕРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	114
<i>Западняк С.О.</i> ТИПИ, ВИДИ І ФОРМИ МІГРАЦІЙ НАСЕЛЕННЯ.....	116
<i>Заставецька Л.Б.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ У ДОСЛІДЖЕННІ СИСТЕМ РОЗСЕЛЕННЯ.....	119
<i>Заставецький Т.Б.</i> ТУРИЗМ ЯК ОДНА З ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ РОЗВИТКУ ДЕПРЕСИВНОГО АГРАРНОГО РЕГІОНУ.....	120

<i>Зуб Л.В.</i> МЕДИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ГЕОДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В СЛАБОУРБАНІЗОВАНИХ РЕГІОНАХ (на прикладі Тернопільської області).....	121
<i>Іщук С.І., Гладкий О.В.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДОНЕЦЬКО-МАКІЇВСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ.....	123
<i>Кандиба Ю.І.</i> ПЕРШІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОБОЖАНЩИНИ.....	126
<i>Качасв Ю.Д.</i> ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РИЗИКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	128
<i>Кисельов Ю.О.</i> ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ГЕОСОФІЇ У ХХ СТОРІЧЧІ.....	130
<i>Ключко Л.В., Лук'янченко А.С.</i> ЗАСАДИ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	132
<i>Конов І.Ф.</i> СОЦІОЛОГІЯ ТА ПРОБЛЕМА ГЕОГРАФІЧНОГО ПРОСТОРУ.....	134
<i>Корнус О.Г.</i> АНАЛІЗ ШЛЮБНОСТІ ТА РОЗЛУЧУВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	135
<i>Котик Л.І.</i> ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ „ТРАНСФОРМАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ” В СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	137
<i>Кузишин А.В.</i> СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ СТРАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	139
<i>Куровська Г.В., Шубенок С.М.</i> ОЦІНКА СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ БІЛОКУРАКІНСЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ІНДИКАТОРА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	141
<i>Лобанова Н.А.</i> ОСОБЕННОСТИ МИГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ НА ТЕРРИТОРИИ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	145
<i>Мариняк Я.О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТЕЛЬНО – РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕСУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	147
<i>Маруняк Є.О.</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	149
<i>Мельник І.Г.</i> РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ ДОНБАСУ.....	150
<i>Мельник І.П.</i> ДОСВІД РОЗВИНУТИХ КРАЇН У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМ ВТРАТ ВОДИ В СИСТЕМАХ ВОДОПОСТАЧАННЯ.....	152
<i>Мельниченко Т.Ю.</i> ЧИННИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	153
<i>Моштакова Н.В., Єфименко В.І.</i> ФАКТОРИ ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	154
<i>Некрилов Д.О.</i> СІНЕРГЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗСЕЛЕННЯ.....	156
<i>Немець К.А.</i> ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	157
<i>Немець Л.М.</i> ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	160
<i>Немець Л.М., Баркова Г.А.</i> СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ СИТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ.....	162
<i>Немець Л.М., Погребатько О.В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГЕОГРАФІЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ.....	165
<i>Пащковська Л.В.</i> МІСЦЕ ТА РОЛЬ ТРАНСПОРТНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ОСЕЙ В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ.....	167
<i>Підгрушній Г.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТАДІЙНО-ЕВОЛЮЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	168
<i>Путренко В.В.</i> РЕСУРСЕФЕКТИВНІСТЬ СУСПІЛЬНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	170
<i>Ранця І.І.</i> СІЛЬСЬКЕ РОЗСЕЛЕННЯ ТА САМОВРЯДУВАННЯ У ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ.....	172
<i>Савчук І.Г.</i> МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМНО-СТРУКТУРНОГО АНАЛІЗУ В ГЕОГРАФІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ.....	175
<i>Сердюк Г.М.</i> ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	176
<i>Слоньова Т.І., Мельник І.Г.</i> ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ ДОНБАСУ: СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА РУБЕЖІ СТОЛІТЬ.....	177
<i>Смоляр В.А.</i> ТОПОНИМИЯ ГОРОДА РОВЕНЬКИ И ПРИЛЕГАЮЩИХ ПОСЁЛКОВ.....	179
<i>Феленчак Ю.Б.</i> СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ: СУТЬ ТА ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ.....	180
<i>Франчук Г.О., Немець К.А., Кірюхін О.М.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ (на прикладі Харківської області).....	181
<i>Хобта С.В.</i> РЕГІОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ВОСТОКА И ЗАПАДА УКРАИНЫ В СФЕРЕ СОЦИАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....	183
<i>Чикіна Ю.Ю., Мельник І.Г.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ (на прикладі Луганської області).....	185

<i>Шабашова Л.Ю.</i> РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	187
<i>Шишацький В.Б.</i> РЕГІОНАЛЬНА ДИНАМІКА ЕЛЕКТОРАЛЬНИХ УПОДОБАНЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД МІЖ 1998 І 2006 РР.....	188
<i>Щабельська В.Г., Гринюк Т.А.</i> ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: СВІТОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД.....	191
<i>Шеглюк С.Д.</i> ВИДИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМАХ.....	192

III. СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

<i>Вірченко П.А.</i> ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО КОМПЛЕКСУ КРЕМІНСЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	195
<i>Губська О.П.</i> ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ-ГЕОГРАФА.....	196
<i>Дорохова С.В.</i> РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ МЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ ВО ВНЕКЛАССНОЙ РАБОТЕ.....	197
<i>Жилік О.В., Жилік В.Д.</i> ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ШКОЛЯРІВ.....	198
<i>Зеленская Л.И.</i> ПОДГОТОВКА СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ ТУРИЗМА МЕТОДОМ «ПОГРУЖЕНИЯ» В РАБОТУ.....	200
<i>Лисенко Н.І.</i> ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ.....	201
<i>Мальцева Л.В.</i> ВИВЧЕННЯ АНТРОПОГЕННИХ ПРОЦЕСІВ ТА ФОРМ РЕЛЬЄФУ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ „ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ” (8 кл.).....	202
<i>Нсмець Л.М., Кандиба Ю.І., Редін В.І.</i> ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СОЦІО-ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІВ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА.....	203
<i>Олійник Я.Б.</i> РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ І НАУКИ В КИЇВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	205
<i>Олійник Я.Б., Гринюк Т.А.</i> НОВІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	207
<i>Ступникова А.Д.</i> ГУМАНІЗАЦІЯ СОВРЕМЕННОГО ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	208
<i>Тімець О.В., Соколов Р.В.</i> „ЗОШ – ВНЗ” – КОМПЛЕКСНІСТЬ У ПРОФІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ.....	210
<i>Трегубенко О.М.</i> ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДОБУТКІВ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ.....	211
<i>Харківська Н.В.</i> ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ВИХОВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ З ГЕОГРАФІЇ.....	212
<i>Часнікова О. В.</i> ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ В ЗМІСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ.....	214

поля в Україні засвідчив іншу ситуацію – територіальні диспропорції зберігаються і є навіть більш виразними по відношенню до інших видів економічної діяльності.

В площині процесів регіоналізації, що врівноважують глобалізацію країн та регіонів для України проблемним є накладення пострадянського та європейського векторів. Це доволі відмінні за структурою, метою та формою інтеграції об'єднання і відповідно відмінні рівні соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності, суспільних цінностей. Таким чином, географічне положення регіонів фактично призводить до їх різновекторної орієнтації, що є ще одним приводом говорити про необхідність збереження багатьох функцій централізації.

Серед заходів потрібних у сфері регіонального розвитку України – широке впровадження наукових напрацювань, зокрема і географічних, яким притаманна комплексність підходів і оцінок, а також інтеграція української науки, посилення інформаційного обміну на міжнародному рівні.

І.Г.Мельник, к.г.н., ст. викл.

Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ ДОНБАСУ

Не секрет, що з 1991 р. Україна перетнула так званий демографічний хрест (його утворюють криві народжуваності і смертності), який символізує початок депопуляції. За 1991 – 2005 рр. чисельність населення в державі скоротилась на 4,8 мільйона, причому більш ніж п'ята частина цих втрат – це “внесок” Донбасу. Сьогодні в цьому регіоні депопуляція носить більш глибокий характер і за відносними темпами природного скорочення випереджує більшість регіонів й майже у півтори рази – показники в цілому по країні.

Оскільки формулювання завдань з різних напрямів демографічної політики повинно виходити зі специфіки регіону, тенденцій розвитку окремих складових демовідтворювального процесу і особливостей сучасної демографічної ситуації, дослідженню саме цих аспектів присвячена наша стаття.

Підвалинами сучасної демографічної кризи в Донбасі є, по-перше, попередні тенденції демографічного розвитку, по-друге, комплекс соціально-економічних факторів, що визначають і регламентують складові демографічного процесу (народжуваність, смертність, шлюбність, розлучуваність, міграцію населення).

Починаючи вже з 60-х рр. ХХ ст. народжуваність у Донбасі постійно зменшувалась, смертність була більшою, ніж в інших регіонах. В умовах, коли міграція перестала відігравати помітну роль у формуванні вікової структури населення, розпочалося старіння населення. Розпад СРСР, системна криза і пов'язані з цим дезорганізація і падіння рівня життя людей, зменшення можливостей держави надавати соціальні трансферти, часткова комерціалізація соціальної сфери та інші соціально-економічні фактори зумовили різке погіршення демографічних показників в усіх регіонах України. Проте темпи їх погіршення в Донбасі були чи не найбільшими. Серед специфічних регіональних факторів, що сприяли цьому, виділимо наступні.

- Низький рівень життя, визначений сукупністю параметрів умов праці і побуту людей, рівня їх доходів та житлової забезпеченості та ін.

Незважаючи на те, що і Донеччина, і Луганщина входять до п'ятірки перших регіонів в Україні за розміром середньої заробітної плати, в обох областях спостерігаються і найбільші затримки з її виплати. Саме на сході, нарівні зі столицею, сильніше виражена поляризація доходів між найбільш і найменш забезпеченими категоріями населення. Одним з найбільш високих є прожитковий мінімум, який “з'їдає” промислові доходи. Максимальний рівень урбанізації зменшує можливості для ведення особистого підсобного господарства, що утруднює виживання на натуральному самозабезпеченні в кризовий період і поглиблює бідність.

- Висока концентрація в регіоні галузей, що відзначаються несприятливими умовами праці, обумовлюють поширення серед населення травматизму, виробничо зумовлених та професійних захворювань, а звідси – й високу смертність населення у працездатному віці.

- Вкрай незадовільний стан природного довкілля, що склався внаслідок зосередження екологічно шкідливих виробництв вугледобувної, металургійної, хімічної, теплоенергетичної галузей, в умовах високої щільності населення.

- Високий рівень урбанізації (станом на 1.01.2006 р. частка міського населення в Донецькій області дорівнювала 90,3 %, в Луганській – 86,4 %), і, як результат, формування так званого “урбаністичного” стереотипу демографічної поведінки з характерними для нього пізнім віком вступу до шлюбу (й народження дитини) та малодітністю.

- Високий рівень зайнятості жінок поза межами своєї оселі, які таким чином змушені компенсувати незайнятість чоловіків. Адже ж велика кількість шахтарів, машинобудівників та представників інших професій важкої індустрії за роки кризи залишились без роботи внаслідок звільнення.

- Для атеїстично налаштованого населення Донбасу аж ніякої “стимулюючої” ролі не відіграє релігійний фактор, який, наприклад, у західноукраїнському регіоні суттєво впливає на репродуктивну і шлюбно-сімейну поведінку населення (найбільш категорично налаштована в цьому питанні греко-католицька та католицька церкви, які суворо засуджують розлучення та переривання вагітності).

Умови перехідного періоду обумовили зміни у свідомості населення репродуктивного віку. Більшість молоді зорієнтована на отримання вищої освіти, кар’єру, більш високі стандарти життя, і, таким чином, – на більш пізній вік народження дитини.

За період 1989 – 2005 рр. загальне скорочення чисельності населення становило у Донецькій області майже 13,3 %, у Луганській – 15,8 %, у Донбасі загалом – 14,2 %. Усього за вказаний період регіон втратив понад 1 млн. осіб, або більш ніж десяту частину своїх мешканців. Такі втрати зумовлені переважно природними процесами, зокрема перевищенням смертності над народжуваністю.

У 2000 р. народжуваність у Донбасі зменшилась порівняно з 1989 р. майже в 2 рази і досягла аномально низького рівня (6,0 на 1000 населення в обох областях), що було вдвічі менше, аніж, наприклад, на Закарпатті. У 2002 р. сумарний коефіцієнт народжуваності – це середня кількість дітей, що припадає на одну жінку репродуктивного віку – зменшився до 0,9 (при значенні цього коефіцієнту менше 1,0 вже через 25 років чисельність населення може скоротитись удвічі).

Лише після 2003 р. частота народжень починає зростати. Проте це не дає приводу для оптимізму, оскільки така динаміка зумовлена низкою тимчасово діючих факторів. Один з них – структурний фактор (досягло репродуктивного віку численне покоління першої половини 80-х рр.). Після тривалої економічної кризи почалася реалізація народжень, відкладених через труднощі перехідного періоду (так звана компенсаційна народжуваність). Без сумніву, зростанню репродуктивної активності сприяло й підвищення розміру одноразової допомоги держави матерям при народженні дитини. Але вже через 8-10 років у Донбасі знову слід очікувати падіння рівня народжуваності, бо почнуть проявлятися результати “демографічної ями” 90-х рр., які проявлять себе через погіршення вікової структури населення.

Якщо народжуваність останнім часом має позитивну динаміку, то смертність неухильно зростає. За 1989 – 2005 рр. смертність зросла на 30 % на Донеччині і вдвічі – на Луганщині, сягнувши відповідно 18,0 і 18,3 на 1000 осіб. Найбільш інтенсивно “вимирає” населення у малих міських поселеннях з несприятливою віковою структурою. Значна кількість таких поселень відрізняється і низьким рівнем розвитку соціальної сфери. Впливовим фактором високого рівня смертності населення є наслідки економічної кризи в регіоні (закриття багатьох підприємств, зокрема шахт, збідніння населення через втрату роботи – основного джерела прибутків, борги із заробітної плати, закриття закладів відомчої соціальної сфери, погіршення охорони праці, обмежені можливості держави надавати пільгові послуги оздоровлення при одночасній частковій комерціалізації охорони здоров’я тощо). Як вже зазначалось, Донбас – це екологічно неблагополучний регіон, що, без сумніву, позначилось на здоров’ї та тривалості життя населення ще в попередні роки. Концентрація підприємств важкої промисловості з фізично важким і небезпечним для життя характером зайнятості зумовлює високу передчасну смертність чоловіків. Не останнім фактором є поширеність алкоголізму та негативних наслідків урбанізації (аварії на дорогах, транспортна втома, інтенсивний ритм міського життя і часті стреси тощо). Висока концентрація населення при його значній рухливості створює сприятливі умови для поширення туберкульозу, ВІЛ-інфекції, венеричних хвороб.

Одним з демографічних процесів, що безпосередньо впливає на відтворення населення, є шлюбність. На сході України середній вік вступу до шлюбу, а відтоді – й народження першої дитини, пізній. Так, за даними перепису 2001 р. на Луганщині середній вік вступу до шлюбу у чоловіків – 31,9 років, у жінок – 29,2 років. На Донеччині – відповідно 31,8 та 29,0 років. Для порівняння, на Закарпатті, Тернопільщині та Львівщині цей показник для чоловіків складає 27-28 років, для жінок – 23-25 років. Рівень шлюбності (у 2005 р. 6,7 на 1000 населення на Донеччині, 6,8 – на Луганщині) нижчий, а рівень розлучуваності (відповідно 4,2 та 4,4 на 1000 населення) – вищий середнього по країні показника.

У 90-х рр. ХХ ст. кардинально змінилися напрями та масштаби міграції. Після етнічного “розмежування”, пов’язаного з утворенням незалежних держав, переважаючим потоком стає вибуття населення, яке досягло свого максимуму у другій половині цього десятиріччя. Незважаючи на відносно невеликий сучасний “внесок” міграцій у скорочення чисельності населення Донбасу (на неї припадає близько 1/10 людських втрат), у співставленні з іншими, регіон є одним з найактивніших щодо міграції. Так, Луганщина у 2000 – 2004 рр. була серед “лідерів” в Україні за показником інтенсивності міждержавної чистої міграції із знаком “мінус”. Щодо Донецької області, то у 2005 р., у міждержавних потоках вона, як більш благополучна в соціально-економічному відношенні, навпаки, мала позитивне сальдо міграції. Загальний міграційний оборот регіону із країнами СНД у 2005р. оцінюється приблизно у 13 тис. осіб, загальне від’ємне сальдо зберігається за рахунок Луганської області.

У міждержавних потоках найбільш привабливою для мігрантів залишається Російська Федерація, чому сприяють територіальна і етнокультурна близькість, тісні родинні зв’язки населення обох країн та політика цієї держави стосовно українських переселенців. Щодо міжрегіональної міграції, то основними “партнерами” Донбасу в обміні населенням є сусідні Харківська та Дніпропетровська області. Значна кількість людей переїжджає до столичного регіону. Потоки мігрантів, що виїжджають за межі регіону були б значно більшими, якби не проблеми із продажем житла у проблемних малих вугільних містах та селищах.

Роль міграції (особливо – незворотної) однозначно негативна з точки зору її впливу на процеси відтворення населення. Оскільки до міграції вдаються, як правило, громадяни в працездатному віці, погіршується вікова структура населення. Характерна для Донбасу трудова міграція часто перетворюється на незворотну і має такі ж самі наслідки. У найближчі часи, коли Російська Федерація намагається реально покращити демографічну ситуацію в своїй країні за рахунок політики “збирання нації” (йдеться про повернення росіян з пострадянських республік), регулювання міждержавної міграції в Донбасі стає елементом демографічної безпеки нашої держави. Бо, як відомо, третина всіх “українських” росіян проживає саме в Донбасі, більшість сімей є етнічномішаними (українсько-російськими), а посилення українізації останнім часом створює сприятливий політичний клімат для еміграції і росіян, і російськомовних українців регіону.

Для поліпшення демографічної ситуації в областях Донбасу необхідно створити умови для зменшення міграційних втрат населення. Економічне пожвавлення, що відбувається після 2000 р., створює для цього відповідні умови.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Тенденції демографічного розвитку Донбасу останніх 10-15 років характеризуються збільшенням смертності, збереженням стійкої депопуляції, нижчого в країні рівня народжуваності, вкрай несприятливого співвідношення шлюбів та розлучень. Міграція залишається деструктивним джерелом демографічної динаміки в регіоні.

2. Існують певні відмінності в інтенсивності та характері основних демографічних процесів у Донецькій і Луганській областях. Незважаючи на вищі рівні урбанізованості та екологічного неблагополуччя, більшу частку галузей, що зумовлюють виробничий травматизм і професійні захворювання, Донецька область має дещо кращі демографічні параметри, що є результатом більш високого рівня соціально-економічного розвитку.

3. Само по собі зменшення чисельності населення в регіоні, не так страшне, як структурні трансформації населення, які у подальшому матимуть потужний мультиплікаційний ефект щодо їх демографічних, соціальних, економічних наслідків як для регіону, так і для держави.

І.П. Мельник, асп.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДОСВІД РОЗВИНУТИХ КРАЇН У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМ ВТРАТ ВОДИ В СИСТЕМАХ ВОДОПОСТАЧАННЯ

Спільною проблемою для всіх підприємств великих міст із забезпеченням водою є її втрати у процесі водопостачання. Це призводить до порушення водного балансу систем водопостачання. На жаль, через відсутність точного обліку витрат і споживання води ці підприємства найчастіше лише приблизно знають, скільки води видобувається, скільки і де втрачається та скільки й ким споживається. У свою чергу, це суттєво спотворює пропорції між компонентами водного балансу й призводить до прийняття невірних рішень. Тому, проблема втрат води у системі водопостачання – досить актуальна.

У розвинутих країнах розвиток водопостачання проходив етап від надання послуг на домашньому рівні до рівня міста й регіону загалом. Тобто, економічні, управлінські й технічні рішення, які супроводжували такий розвиток, відомі науці і можуть бути використані. У науковців сформувалася думка про те, що комплексний підхід до вирішення проблем водопостачання є найдоцільнішим.

Принципи комплексного підходу до вирішення проблем водопостачання є наступні:

- контроль за витратами;
- використання обладнання, що дозволяє раціонально споживати воду;
- введення тарифів, які спонукали б не марнувати воду;
- інформування громадськості про наслідки неефективного використання води;
- диференційоване надання послуг водопостачання в залежності від фінансових можливостей споживачів;
- повністю автоматизована робота системи водопостачання і вміння швидко здійснювати ремонт;
- створення замкнутих систем водоспоживання [2].

У Польщі проблема втрат води із систем водопостачання особливо загострилася від початку розвитку ринкової економіки, коли знизився рівень споживання води всіма групами споживачів і одночасно зросли показники втрат води. Загальні втрати води складаються з реальних і уявних втрат. Загальні втрати – це протікання труб на мережі, переливання води з резервуарів, крадіжки, а уявні – це неточний і неодноразовий облік споживання води. Одним із чинників високого рівня втрат води з водопроводів Польщі є багаторічне занедбання трубопроводів, відсутність їх належних ремонтів та модернізації мереж, а також неякісне будівництво мереж у часи планової економіки.

Аналогічна ситуація спостерігалася і в Східній Німеччині. Протягом багатьох років обмежувалися тільки усуванням аварій, тож технічний стан мереж дуже занепадав. Німецький досвід показує, що для